

KÖNÜL DÜNYASINDAN GÖRÜNƏNLƏR...

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Süleyman Qaçay oğlu Aliyevin "Abbas Pənahi Makulu" (2005), "Ədəbi-bədii düşüncələr" (2014), "Çağdaş poeziyamızda Nəsimi" (2014) kitablarından sonra "Könül dünyasının düşüncələri" ("Elm və təhsil", 2025) kitabı işıq üzünə görüb. Kitabın tərtibçisi və redaktoru müəllifin öz oğlu tərcüməçi-jurnalist Zakir Aliyev, rəyçisi və ön söz yazanı filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Xanəli Kərimlidir.

Kitaba yazılan ön sözün başlanğıcını gözdən keçirmək bəs edərdi ki, kitabın əsas məzi və mövzusu haqqında ümumi məlumat alsan: "Yazı masamın üstündə nəşrini gözləyən "Könül dünyasının düşüncələri" kitabı tanınmış tədqiqatçı alim, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Süleyman Aliyevin növbəti kitabıdır. Kitabın maraqlı tərtibatı var: kitaba həm müəllifin qələm və sənət dostları ilə bağlı illər

öncə apardığı araşdırmaları, eləcə də müəllif haqqında ayrı-ayrı fikir və düşüncə adamlarının qələmə aldıkları məqalələri, həmçinin vətəndaş qayğılı qələm sahibinin bir neçə publisistik xarakterli yazıları daxil edilmişdir. Və toplum şəklində bu məqalələrin hər birində zamanın və insan talelərinin özünəməxsus cizgiləri öz əksini tapıb. Kitab müəllifin "Yeddi rəngin harmoniyası" məqaləsi ilə başlayır. Bircə, bu da təsadüfi deyil. Çünki dünyamızın ilkin başlanğıc nöqtəsi sözlə rəngin harmoniyasından ibarətdir, həm də hər bir sözün, rəngin özünün ayrıca ahəngi və harmoniyası var. Eləcə də sözlərin və rənglərin ön böyük harmoniyasının vəhdəti insanın daxili-mənəvi dünyasının harmoniyasıdır. Müəllifin bu məqaləsi istedadlı şair, publisist, nasir, həm də bütöv bir yaradıcı nəslin tribunası olan "Kredo" qəzetinin baş redaktoru Əli Rza Xələflinin "Sözün yeddi gözəli" kitabının elmi təhlilinə həsr edilib. Azərbaycan elmi-ədəbi mühitində imzaları ilə az-çox seçilən yeddi yaradıcı xanımın yaradıcılığına həsr edilən "Sözün yeddi gözəli" kitabı S. Aliyevin qələminin təhlilində yeni bir dəyər qazanır".

Xanəli Kərimlinin bu giriş cümlələrində həm Süleyman müəllimin müəllif kimi kimliyi, həm də kitabının strukturu haqqında ümumi təsəvvür yaranır. Mən əbəs yerə kitabın tərtibçisinin müəllifin öz oğlu olduğunu diqqətə çəkmədim. Bu məqam həm də Süleyman müəllimin xoşbəxt ailə sahibi və ləyaqətli övlad(lar) atası olduğunu göstərir. Çünki hər oğul, hər övlad valideynə qarşı münasibətdə bu cür qayğıkeş və həssas olmur. Atasının ayrı-ayrı vaxtlarda yazdıqlarını və eyni zamanda atası ilə bağlı yazılanları yığıb bir yerə toplamaq və sistemli halda nəşr etdirmək ata-oğul sevgisinin bariz nümunəsini ortaya qoyur. Bu fakt həm də onu deməyə haqq qazandırır ki, təkcə yaxşı qələm sahibi - yaxşı alim-publisist olmaqla iş bitmir, həm də gərək cəmiyyət üçün nümunəvi ailə başçısı, yaxşı valideyn olasan və ailəyə də, cəmiyyətə də ləyaqətli övladlar bəxş edə biləsən. Bu mənada Süleyman Aliyev xoşbəxt atadır; onun bir oğlu Şakir Aliyevi "Azərbaycan" qəzetində çalışan jurnalist həmkar kimi və bir gözəl insan kimi, bu kitabın tərtibatçısı olan oğlu Zakiri də önün dəyərlərimizə bağlı olan mədəni səviyyəsi ilə fərqlənən bir insan kimi tanıyıram.

Bütün bunları nəzərə cərpdirərkən məqsədim budur ki, "məqalələrinin hər birindən bizə ayrı-ayrı insan talelərini təqdim edən" (Xanəli Kərimli) Süleyman Aliyev təkcə yazılarından yox, yetirib-bitirdiyi övladlarının təmsalında da cəmiyyətə ləyaqətli insanlar təqdim etməyi bacarıb. Yəni onun yazdıqları ilə yaşadıkları bu insanların da simasında bir-birilə ahəngdarlıq yaradıb. Başqa sözlə, Süleyman müəllimin publisistik yazılarında mənəviyyət etalonu olaraq oxucularına təbliğ və təqdim etdiyi obrazların - insanların özləri kimi də onun cəmiyyətə bəxş etdiyi insanların - övladların mənəvi ab-havaları arasında uyğunluq bir-birilərini tamamlayır.

Xanəli Kərimlinin ön sözündə də qeyd olunduğu kimi, kitabdakı yazıları iki qismə bölmək olar: birinci və kitabın böyük əksəriyyətini təşkil edən yazılarda Süleyman Aliyevin özünün ədəbi-pedaqoji düşüncələri, vətənpərvərlik və s. mövzularda yazıları verilib. İkinci qism yazılarda isə kitabın müəllifi haqqında ayrı-ayrı qələm adamlarının məqalələri özünə yer almışdır. Birinci qism yazılarda müəllifin özünün "Könül dünyasının düşüncələri" işığında ayrı-ayrı adamların həyatı və yaradıcılıq mövqeyi işıqlandırılır, ikinci tip yazılarda isə ayrı-ayrı şəxslərin qələmində Süleyman Aliyevin mənəvi dünyasına nəzər salınır.